

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านร่วมกับทฤษฎีรส
เพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิจักษ์วรรณคดี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

The Development of Learning Activity by Using Reader Response Theory and Rasa Theory to Enhance Literature Appreciation Ability for Grade 8 Students

ชนินทร นวัตกรรม¹, วิเชียร อารังโสทธิสกุล²

^{1,2}คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก ประเทศไทย

Chaninthorn Nuwatdee, Wichian Thamrongsotthisakul
^{1,2}Faculty of Education Naresuan University, Phitsanulok Thailand

✉: cnuwatdee@gmail.com
(Corresponding Email)

Received: 06 May 2025; Revised: 19 May 2025; Accepted: 29 May 2025
© The Author(s) 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพัฒนา (R&D) มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ (1) เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านร่วมกับทฤษฎีรส เพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิจักษ์วรรณคดี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามเกณฑ์ 75/75 (2) เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านร่วมกับทฤษฎีรส (2.1) เปรียบเทียบความสามารถในการวิจักษ์วรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านร่วมกับทฤษฎีรส กับเกณฑ์ร้อยละ 75 (2.2) ศึกษาความสามารถในการวิจักษ์วรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (3) เพื่อประเมินความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านร่วมกับทฤษฎีรส กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/4 โรงเรียนไทรงามพิทยาคม จำนวน 35 คน ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ กิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านร่วมกับทฤษฎีรส แบบวัดความสามารถในการวิจักษ์วรรณคดี และแบบประเมินความคิดเห็นของนักเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบค่าที (One Sample t-test) ผลการวิจัยพบว่า (1) กิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านร่วมกับทฤษฎีรส มี 5 ขั้นตอน คือ ขั้นสร้างความเข้าใจเบื้องต้นในการอ่าน ขั้นเชื่อมโยงประสบการณ์ ขั้นเรียนรู้อย่างมีปฏิสัมพันธ์ ขั้นให้และรับข้อมูลป้อนกลับ และขั้นทบทวนและเขียนบันทึกการตอบสนอง และมีประสิทธิภาพเท่ากับ 76.74/77.08 (2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านร่วมกับทฤษฎีรส มีความสามารถในการวิจักษ์วรรณคดี ดังนี้ (2.1) นักเรียนมีความสามารถในการวิจักษ์วรรณคดีหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (2.2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความเข้าใจ

วรรณคดี และชาวซึ่งในวรรณคดี 3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความเห็นต่อการเรียน ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านร่วมกับทฤษฎีรส เพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิจักษ์วรรณคดี ภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{x} = 4.71$, S.D. = 0.46)

คำสำคัญ: กิจกรรมการเรียนรู้, ทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน, ทฤษฎีรส, ความสามารถในการวิจักษ์วรรณคดี

Abstract

This research is a developmental study (R&D) with three objectives: (1) To develop and evaluate the efficiency of learning activity by using Reader Response Theory and Rasa Theory to enhance the literature appreciation ability of Grade 8 students, according to the 75/75 criterion. (2) To implement the learning activity by using Reader Response Theory and Rasa Theory, including: (2.1) To compare the literature appreciation ability of Grade 8 students after participating in the learning activity with the 75 percent criterion. (2.2) To examine the literature appreciation ability of Grade 8 students. (3) To evaluate the opinions of Grade 8 students toward learning through the activity by using Reader Response Theory and Rasa Theory. The sample group consisted of 35 Grade 8/4 students at Sai-ngam Pittayakom School. The participants were selected using simple random sampling. The research instruments included: (1) learning activity by using Reader Response Theory and Rasa Theory, (2) a test to assess literature appreciation ability, and (3) a student opinion questionnaire. The data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, and one-sample t-test. The research findings (1) The learning activity by using Reader Response Theory and Rasa Theory to enhance the literature appreciation ability of Grade 8 students, comprised five stages: construct reading comprehension, link student's prior experiences to literature, create interactive learning, give and get feedback, revise and report in form of journal writing. The activity demonstrated an efficiency of 76.74/77.08, which met the specified criterion. (2) The Grade 8 students who participated in the learning activity by using Reader Response Theory and Rasa Theory demonstrated the following literature appreciation abilities: (2.1) Their literature appreciation ability after learning was significantly higher than the 75 percent criterion at the .01 level of statistical significance. (2.2) The students demonstrated literary understanding and literary appreciation. (3) The students' opinions toward learning through the activity by using Reader Response Theory and Rasa Theory were at the highest level ($\bar{x} = 4.71$, S.D. = 0.46).

Keyword: Learning Activity, Reader Response Theory, Rasa Theory, Literature Appreciation Ability

1. บทนำ

วรรณคดีเป็นเครื่องมือสำหรับการถ่ายทอดความรู้ ความคิด และสะท้อนภาพวิถีชีวิต สังคม ประเพณี วัฒนธรรม และความเชื่อของคนในชาติ ผ่านภูมิปัญญาของกวีที่บรรจงสร้างสรรค์ผลงานด้วยถ้อยคำภาษาอันแยบคายและงดงามด้วยวรรณศิลป์ ดังนั้นวรรณคดีจึงเป็นมรดกภูมิปัญญาทางภาษาอันล้ำค่าของชาติที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์และภาคภูมิใจ ตลอดจนแสดงถึงอารยธรรมของชาติอีกด้วย ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548) ระบุว่า เยาวชนควรศึกษาวรรณคดีอย่างลึกซึ้ง เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ด้านความคิด สติปัญญาและจิตใจ และสามารถนำความรู้ที่ได้จากวรรณคดีมาเชื่อมโยงสู่การดำรงชีวิตได้

อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุนี้กระทรวงศึกษาธิการ (2551) จึงกำหนดกำหนดให้วรรณคดีและวรรณกรรม เป็นสาระที่ 5 ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยกำหนดมาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมอย่างเห็นคุณค่า และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง นอกจากนี้ยังมีการระบุ เกี่ยวกับการเรียนรู้อะไรในภาษาไทย ด้านวรรณคดีและวรรณกรรม ที่กล่าวโดยสรุปได้ว่านักเรียนจะต้องเรียน วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมเพื่อศึกษาข้อมูล แนวคิดคุณค่าของงานประพันธ์ในมิติต่าง ๆ และเพื่อความ เพลิดเพลิน นำไปสู่ความซาบซึ้งและภูมิใจในบรรพบุรุษที่ได้สั่งสมสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งการเรียนรู้ วรรณคดีและวรรณกรรมเพื่อความเข้าใจ และเกิดความซาบซึ้ง เรียกว่า “การวิจักษ์วรรณคดี”

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จะให้ความสำคัญและ มุ่งหวังให้นักเรียนเกิดความสามารถในการวิจักษ์วรรณคดี คือ ความเข้าใจและซาบซึ้งในวรรณคดีเป็นอย่างยิ่ง แต่จากรายงานผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย สาระวรรณคดีและวรรณกรรม ปีการศึกษา 2563 – 2566 ของสถาบันทดสอบทางการศึกษา แห่งชาติ พบว่า คะแนนเฉลี่ยระดับประเทศไม่คงที่ และมีแนวโน้มลดลง ดังนี้ ปีการศึกษา 2563 มีคะแนน เฉลี่ย 52.15 ปีการศึกษา 2564 มีคะแนนเฉลี่ย 52.27 ปีการศึกษา 2565 มีคะแนนเฉลี่ย 57.91 และปี การศึกษา 2566 มีคะแนนเฉลี่ย 55.08 ซึ่งแบบทดสอบสาระวรรณคดีและวรรณกรรมจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับการ อ่านเพื่อความเข้าใจและซาบซึ้งในวรรณคดี คณะครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนไทรงามพิทยาคม มีการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา ผ่านกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ พบว่า ครูเป็นผู้ชี้แนะการ สอนคำศัพท์และเนื้อหา ไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในชั้นเรียน จำกัดการแสดงความคิดเห็น และไม่มี การเชื่อมโยงกับประสบการณ์หรือชีวิตประจำวันของนักเรียน จึงทำให้นักเรียนรู้สึกเบื่อหน่ายไม่อยากเรียน และไม่เกิดการวิจักษ์วรรณคดีอย่างแท้จริง

จากสภาพปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีและแนวคิดสำหรับการจัดการ เรียนรู้ที่จะนำมาใช้สำหรับการแก้ปัญหาการวิจักษ์วรรณคดี โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 การ พัฒนาการอ่านเพื่อความเข้าใจวรรณคดีมีหลายวิธี เช่น ทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน เทคนิค CIRC กลวิธี REAP เป็นต้น โดยวิธีที่ได้รับความนิยม น่าสนใจ และสอดคล้องกับสภาพปัญหาข้างต้น คือ ทฤษฎี การ ตอบสนองของผู้อ่าน (Reader Response Theory) โดย พรทิพย์ ศิริสมบุญเวช (2547) ได้นำทฤษฎี การ ตอบสนองของผู้อ่านมาพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน เพื่อ เสริมสร้างความสามารถด้านการตอบสนองของวรรณคดี การอ่านเพื่อความเข้าใจ และการคิดไตร่ตรองของ นิสิตระดับปริญญาตรี ซึ่งมีขั้นตอนการสอน 5 ขั้นตอน คือ 1) สร้างความเข้าใจเบื้องต้นในการอ่าน 2) เชื่อมโยง ประสบการณ์ 3) เรียนรู้อย่างมีปฏิสัมพันธ์ 4) ให้และรับข้อมูลป้อนกลับ และ 5) ทบทวนและเขียนบันทึกการ ตอบสนอง และส่วนที่ 2 การพัฒนาความซาบซึ้งในวรรณคดี มีทฤษฎีที่น่าสนใจ คือ ทฤษฎีรส ดังที่ กุสุมา รักษ์มณี (2549) ระบุว่าการใช้ทฤษฎีรสในการวิเคราะห์วรรณกรรม คือ การศึกษาความสำเร็จอารมณ์ของ ผู้อ่านที่เกิดขึ้นหลังจากการอ่านวรรณกรรมเรื่องนั้น ตลอดจนภาวะต่าง ๆ ที่เป็นปัจจัยให้เกิดความสำเร็จ อารมณ์รวมถึงความคิดของกวีที่มักเกิดควบคู่กับอารมณ์ การศึกษาวิธีนี้จะทำให้อ่านเข้าใจเนื้อหาของเรื่อง แนวคิด เจตนา และน้ำเสียงของผู้แต่ง สำหรับการใช้ทฤษฎีรสนั้น ผู้อ่านจะต้องพิจารณาถึงความหมายแง่ต่าง

ๆ ที่ปรากฏอยู่ในงานเขียน เช่น ความหมายทางเนื้อหาสาระ ความหมายทางอารมณ์ ความหมายทางน้ำเสียง อย่างเข้าถึง ดังนั้น ผู้อ่านจึงไม่สามารถนำตนเองออกห่างจากตัวบทวรรณคดีได้ อันจะนำไปสู่ความซาบซึ้งในวรรณคดี

ผู้วิจัยจึงนำรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านร่วมกับทฤษฎีรส มาพัฒนาเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความสามารถในการวิจักษ์วรรณคดีที่สูงขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านร่วมกับทฤษฎีรส เพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิจักษ์วรรณคดี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามเกณฑ์ 75/75

2. เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน ร่วมกับทฤษฎีรส เพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิจักษ์วรรณคดี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2.1 เปรียบเทียบความสามารถในการวิจักษ์วรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านร่วมกับทฤษฎีรส เพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิจักษ์วรรณคดี กับเกณฑ์ร้อยละ 75

2.2. ศึกษาความสามารถในการวิจักษ์วรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

3. เพื่อประเมินความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านร่วมกับทฤษฎีรส เพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิจักษ์วรรณคดี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัย แบ่งการดำเนินการออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างและหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านร่วมกับทฤษฎีรส เพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิจักษ์วรรณคดี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

แหล่งข้อมูล

1. ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 3 คน เพื่อหาประสิทธิภาพแบบหนึ่งต่อหนึ่ง และ จำนวน 9 คน เพื่อหาประสิทธิภาพแบบกลุ่มเล็ก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. กิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านร่วมกับทฤษฎีรัส เพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิจักษ์วรรณคดี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านร่วมกับทฤษฎีรัส เพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิจักษ์วรรณคดี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คือนำกิจกรรมการเรียนรู้ และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พร้อมแบบประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน โดยเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2. การประเมินประสิทธิภาพกิจกรรมการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 การประเมินแบบหนึ่งต่อหนึ่ง คือ ดำเนินการทดลองใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านร่วมกับทฤษฎีรัส กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนไทรงามพิทยาคมที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 คน เพื่อประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมด้านภาษา ด้านเนื้อหา และด้านเวลา

2.2 การประเมินแบบกลุ่มเล็ก คือ ดำเนินการทดลองใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านร่วมกับทฤษฎีรัส กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนไทรงามพิทยาคมที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 9 คน เพื่อประเมินประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ ตามเกณฑ์ 75/75

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ความเหมาะสม คือ นำแบบประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน มาคำนวณหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) (ความเหมาะสมที่ยอมรับได้ คือ $\bar{x} \geq 3.51$ และ $S.D. < 1.00$)

2. การวิเคราะห์ประสิทธิภาพ คือ ใช้สูตร E_1/E_2 โดย E_1 คือ ผลรวมคะแนนผลงานระหว่างเรียนของนักเรียนทุกคนมาคำนวณค่าเฉลี่ยร้อยละที่ได้ระหว่างใช้กิจกรรม และ E_2 คือ ผลรวมคะแนนของนักเรียนทุกคนที่ได้จากการทดสอบหลังเรียน มาคำนวณค่าเฉลี่ยร้อยละ

ขั้นตอนที่ 2 การทดลองใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านร่วมกับทฤษฎีรัส เพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิจักษ์วรรณคดี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

การวิจัยในขั้นตอนนี้เป็นการวิจัยแบบกลุ่มเดียววัดผลหลังทดลอง (One –Shot Case Design)

แหล่งข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนไทรงามพิทยาคม จังหวัดกำแพงเพชร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 4 ห้องเรียน มีจำนวนนักเรียน 156 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/4 โรงเรียนไทรงามพิทยาคม จังหวัดกำแพงเพชร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 35 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลาก โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. กิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านร่วมกับทฤษฎีรส
2. แบบวัดความสามารถในการวิจักษ์วรรณคดี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (แบบอัตนัย)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านร่วมกับทฤษฎีรส จำนวน 2 แผน ใช้เวลาทดลอง 12 ชั่วโมง และดำเนินการทดสอบหลังเรียน (Post-test) ด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการวิจักษ์วรรณคดี แล้วตรวจให้คะแนนและบันทึกคะแนนไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตรวจคำตอบแบบทดสอบของนักเรียนเพื่อให้คะแนน จากนั้นเปรียบเทียบความสามารถในการวิจักษ์วรรณคดี ระหว่างหลังเรียนและเกณฑ์ร้อยละ 75 โดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์ความแตกต่างโดยทดสอบค่าที (t-test) แบบ One Sample t-test และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับความสามารถในการวิจักษ์วรรณคดีจากแบบวัดความสามารถในการวิจักษ์วรรณคดี

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน ร่วมกับทฤษฎีรส เพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิจักษ์วรรณคดี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

แหล่งข้อมูล

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/4 โรงเรียนไทรงามพิทยาคม จังหวัดกำแพงเพชร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 35 คน ซึ่งเป็นนักเรียนกลุ่มเดียวกันกับการทดลองใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านร่วมกับทฤษฎีรส เพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิจักษ์วรรณคดี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านร่วมกับทฤษฎีรอส เพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิจักษ์วรรณคดี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

หลังเสร็จสิ้นการทดลอง ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามความคิดเห็น

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4. ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการสร้างและหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านร่วมกับทฤษฎีรอส เพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิจักษ์วรรณคดี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามเกณฑ์ 75/75

1. ผลการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านร่วมกับทฤษฎีรอส เพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิจักษ์วรรณคดี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีทั้งหมด 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นสร้างความเข้าใจในการอ่านเบื้องต้น 2) ขั้นเชื่อมโยงประสบการณ์ 3) ขั้นเรียนรู้อย่างมีสัมพันธ 4) ขั้นให้และรับข้อมูลป้อนกลับ 5) ขั้นทบทวนและเขียนบันทึกการตอบสนอง ซึ่งมีรายละเอียดดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านร่วมกับทฤษฎีรอส

2. ผลการพิจารณาความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านร่วมกับทฤษฎีรอส เพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิจักษ์วรรณคดี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.93$, S.D. = 0.15)

3. ผลการพิจารณาความเหมาะสมของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านร่วมกับทฤษฎีรอส เพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิจักษ์วรรณคดี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 5.00$, S.D. = 0.00)

4. ผลการหาประสิทธิภาพกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านร่วมกับทฤษฎีรส เพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิจักษ์วรรณคดี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการหาประสิทธิภาพกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านร่วมกับทฤษฎีรส เพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิจักษ์วรรณคดี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (จำนวน 9 คน) ตามเกณฑ์ 75/75

รายการประเมิน	ร้อยละของค่าเฉลี่ยของคะแนนระหว่าง การจัดกิจกรรม (E_1)		ร้อยละของค่าเฉลี่ยของ คะแนนสอบ (E_2)
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	32 คะแนน
	(32 คะแนน)	(32 คะแนน)	
คะแนนรวม	224	218	222
เฉลี่ย	24.89	24.22	24.67
ร้อยละ	77.78	75.69	77.08
รวมเฉลี่ย $E_1/E_2 = 76.74/77.08$			

จากตารางที่ 1 พบว่า ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านร่วมกับทฤษฎีรส เพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิจักษ์วรรณคดี มีประสิทธิภาพ 76.74/77.08 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ตอนที่ 2 ผลการทดลองใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านร่วมกับทฤษฎีรส เพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิจักษ์วรรณคดี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

1. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการวิจักษ์วรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านร่วมกับทฤษฎีรส เพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิจักษ์วรรณคดี กับเกณฑ์ร้อยละ 75 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการวิจักษ์วรรณคดี ระหว่างหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 75 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านร่วมกับทฤษฎีรส สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	เกณฑ์ ร้อยละ	$\bar{x}$	S.D.	ร้อยละ	t	Sig (1-tailed)
หลังเรียน	35	32	75	25.91	1.76	80.98	6.45*	0.00

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 พบว่า ความสามารถในการวิจักษ์วรรณคดีของนักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านร่วมกับทฤษฎีรส เพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิจักษ์วรรณคดี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 25.91 ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 80.98 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) หลังเรียนเท่ากับ 1.76 เมื่อเปรียบเทียบระหว่างเกณฑ์กับคะแนนที่ประเมินหลังเรียน พบว่าความสามารถในการวิจักษ์วรรณคดีของนักเรียนสูงกว่าเกณฑ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลการศึกษาความสามารถในการวิจักษ์วรรณคดี

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความสามารถในการวิจักษ์วรรณคดี ภายหลัง เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านร่วมกับทฤษฎีรส เพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิจักษ์วรรณคดี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์จากการทำงานวัดความสามารถในการวิจักษ์วรรณคดี สามารถสรุปตามองค์ประกอบของความสามารถในการวิจักษ์วรรณคดี คือ ด้านความเข้าใจวรรณคดี และด้านความซาบซึ้งในวรรณคดี ดังนี้

ด้านความเข้าใจวรรณคดี พบว่า 1) การตีความ นักเรียนสามารถสรุปเนื้อหาของวรรณคดีให้มีความสำคัญครบถ้วน และลำดับเนื้อหาได้สอดคล้องสัมพันธ์ตลอดเนื้อความ 2) การประยุกต์ใช้ นักเรียนสามารถบอกข้อคิดที่ได้รับที่มีความสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง โดยมากมักกล่าวถึง การให้ความช่วยเหลือกันภายในสังคม การครองคู่กันโดยที่ปราศจากความรักย่อมไม่ยืนยาว 3) การวิเคราะห์วิจารณ์ ด้านภาพสะท้อนสังคมและวิถีไทยนักเรียนสามารถวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมและวิถีไทยได้สอดคล้องและเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง โดยมากมักกล่าวถึง ความเชื่อเกี่ยวกับเวรกรรม การให้ความช่วยเหลือกันในสังคม ความเชื่อเกี่ยวกับพลังอำนาจพิเศษ ส่วนด้านการใช้ภาษาและวรรณศิลป์ นักเรียนสามารถวิเคราะห์ด้านการใช้ภาษาและวรรณศิลป์ที่ปรากฏในเนื้อเรื่องตามที่กำหนดได้อย่างถูกต้อง กล่าวคือ การเล่นเสียงสัมผัสพยัญชนะ การเล่นเสียงสัมผัสสระ การใช้สัทพจน์ และการใช้ภาพพจน์อุปมา 4) การประเมินค่า นักเรียนสามารถประเมินคุณค่าวรรณคดีได้โดยนักเรียนทั้งหมดกล่าวว่า เป็นวรรณคดีที่ควรค่าแก่การศึกษา ด้วยเหตุผลหลากหลายประการ เช่น เป็นวรรณคดีที่ให้ข้อคิดและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ มีภาพสะท้อนสังคมและวิถีไทย เป็นตัวอย่างการใช้ภาษาและภาพพจน์ที่ดี มีสรวรรณคดีที่ชัดเจน มีเนื้อเรื่องที่สะท้อนถึงความรักในแง่มุมต่าง ๆ ซึ่งเป็นเรื่องใกล้ตัว

ด้านความซาบซึ้งในวรรณคดี พบว่า 1) ขึ้นก่อนมีวิจารณ์ญาณ นักเรียนสามารถระบุความรู้สึกที่มีต่อวรรณคดีและเหตุผลได้อย่างชัดเจน โดยมากมักปรากฏความรู้สึกอันเนื่องมาจากตัวละครและเนื้อเรื่อง คือ โกรธ สงสาร เศร้า รังเกียจ และมีส่วนน้อยที่ปรากฏความรู้สึกอันเนื่องมาจากคุณค่าด้านต่าง ๆ ของวรรณคดี 2) ขึ้นเข้าถึงประสบการณ์รอง นักเรียนสามารถบอกรสวรรณคดีพร้อมยกตัวอย่างบทประพันธ์ได้อย่างถูกต้อง โดยรสวรรณคดีตามทฤษฎีรสที่นักเรียนส่วนใหญ่นิยมเขียนมา คือ กรุณารส รุทรส ภยานกรส และพิภตสรส 3) ขึ้นซาบซึ้งในความงามและองค์ประกอบทางวรรณคดี นักเรียนสามารถยกตัวอย่างบทที่ประทับใจ พร้อมให้เหตุผลประกอบได้ โดยเหตุผลที่มีการให้เหตุผลประกอบมากที่สุด คือ บทประพันธ์นั้น ๆ สะท้อนถึงพฤติกรรมของตัวละคร อารมณ์ความรู้สึกของตัวละคร และการใช้ภาษา ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการประเมินความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน ร่วมกับทฤษฎีรอส เพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิจักษ์วรรณคดี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ตารางที่ 3 ผลการประเมินความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านร่วมกับทฤษฎีรอส เพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิจักษ์วรรณคดี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

รายการประเมิน	n=35		ระดับความคิดเห็น
	$\bar{x}$	S.D.	
ด้านเนื้อหาสาระ	4.62	0.51	มากที่สุด
ด้านกิจกรรมการเรียนรู้การสอน	4.89	0.28	มากที่สุด
ด้านสื่อการเรียนรู้	4.76	0.36	มากที่สุด
ด้านการวัดและประเมินผล	4.54	0.58	มากที่สุด
ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้	4.72	0.51	มากที่สุด
ภาพรวม	4.71	0.46	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการประเมินความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านร่วมกับทฤษฎีรอส เพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิจักษ์วรรณคดี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด โดยมีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 4.71 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.46

5. อภิปรายผล

จากผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านร่วมกับทฤษฎีรอส เพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิจักษ์วรรณคดี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายโดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

1. จากผลการสร้างและหาประสิทธิภาพกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านร่วมกับทฤษฎีรอส เพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิจักษ์วรรณคดี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านร่วมกับทฤษฎีรอส เพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิจักษ์วรรณคดี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด และมีประสิทธิภาพเท่ากับ 76.74/77.08 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 75/75 ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เนื่องจากสาเหตุสำคัญ 2 ประการ ดังนี้

ประการแรก ผู้วิจัยได้พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นระบบและเป็นไปตามกระบวนการวิจัยและ

พัฒนา โดยผู้วิจัยเริ่มจากการศึกษาปัญหาในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย ซึ่งปัญหาคือการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีที่ครูเป็นผู้ชี้แนะ เน้นการสอนคำศัพท์และเนื้อหา จึงทำให้นักเรียนรู้สึกเบื่อหน่ายไม่ยอมเรียน และไม่เกิดการวิจักษ์วรรณคดี ตามลำดับ ผู้วิจัยจึงศึกษาเอกสารเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้ หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และการนำไปใช้ ตลอดจนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีและแนวคิดสำหรับการจัดการเรียนรู้ที่จะนำมาใช้สำหรับการแก้ปัญหา การวิจักษ์วรรณคดี โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 การพัฒนาการอ่านเพื่อความเข้าใจวรรณคดี ซึ่งวิธีนี้ได้รับความนิยม น่าสนใจ และสอดคล้องกับสภาพปัญหาข้างต้น คือ ทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน (Reader Response Theory) โดย พรทิพย์ ศิริสมบุรณ์เวช (2547) ได้นำทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านมาพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการตอบสนองของวรรณคดี การอ่านเพื่อความเข้าใจ และการคิดไตร่ตรองของนิสิตระดับปริญญาตรี ซึ่งมีขั้นตอนการสอน 5 ขั้นตอน คือ 1) สร้างความเข้าใจเบื้องต้นในการอ่าน 2) เชื่อมโยงประสบการณ์ 3) เรียนรู้ อย่างมีปฏิสัมพันธ์ 4) ให้และรับข้อมูลป้อนกลับ และ 5) ทบทวนและเขียนบันทึกการตอบสนอง และส่วนที่ 2 การพัฒนาความซาบซึ้งในวรรณคดี มีทฤษฎีที่น่าสนใจ คือ ทฤษฎีรส ดังที่ กุสุมา รักษมณี (2549) ระบุว่า การใช้ทฤษฎีรสในการวิเคราะห์วรรณกรรม คือ การศึกษาความสำเร็จอารมณ์ของผู้อ่านที่เกิดขึ้นหลังจาก การอ่านวรรณกรรมเรื่องนั้น ตลอดจนภาวะต่าง ๆ ที่เป็นปัจจัยให้เกิดความสำเร็จอารมณ์รวมถึงความคิดของ กวีที่มักเกิดควบคู่กับอารมณ์ จากการศึกษาเอกสารข้างต้น ผู้วิจัยจึงพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎี การตอบสนองของผู้อ่านร่วมกับทฤษฎีรส เพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิจักษ์วรรณคดี สำหรับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งมีขั้นตอน 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 สร้างความเข้าใจเบื้องต้นในการอ่าน ขั้นที่ 2 เชื่อมโยง ประสบการณ์ ขั้นที่ 3 เรียนรู้อย่างมีปฏิสัมพันธ์ ขั้นที่ 4 ให้และรับข้อมูลป้อนกลับ ขั้นที่ 5 ทบทวนและเขียน บันทึกการตอบสนอง โดยมีการสอดแทรกการใช้ทฤษฎีรสเข้าไปในขั้นที่ 1 – 3 และกิจกรรมการเรียนรู้ ที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับหลักสูตรและวิธีการสอน เหมาะสมกับวัย ความสามารถ และความสนใจของ นักเรียน ตลอดจนเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย ด้านพุทธิพิสัย ด้านทักษะพิสัย และด้านจิตพิสัย ที่กำหนดไว้ ซึ่งเป็นไปตามลักษณะของกิจกรรมการเรียนรู้ที่ดี ที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์จาก มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ (2553, หน้า 58) สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2553, หน้า 3) และอารมณ์ ใจเที่ยง (2553, หน้า 216) ความเป็นมา ลักษณะของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีจะต้องสอดคล้องกับหลักสูตรและวิธีการสอน เหมาะสมกับช่วงวัย ความสามารถและความสนใจของผู้เรียน โดยจะต้องเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือทำกิจกรรมด้วยตนเอง และ มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายด้านพุทธิพิสัย ด้านทักษะพิสัย และด้านจิตพิสัย ด้วยสาเหตุดังกล่าว จึงทำให้ผลการประเมินความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด

ประการที่สอง ผู้วิจัยได้ตรวจสอบและปรับปรุงข้อบกพร่องของกิจกรรมการเรียนรู้และนำไปหา ประสิทธิภาพ โดยใช้ขั้นตอนของการหาประสิทธิภาพของรัตนะ บัวสนธ์ (2552) และใช้แนวคิดเกณฑ์ ประสิทธิภาพของชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556) ซึ่งมีการประเมินแบบหนึ่งต่อหนึ่ง ทำให้ได้รับทราบข้อบกพร่อง ของกิจกรรมการเรียนรู้ และนำไปปรับปรุง และประเมินประสิทธิภาพแบบกลุ่มเล็ก พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้

ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 76.74/77.08 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 75/75 สอดคล้องกับผู้วิจัยท่านอื่นที่มี การหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอนการหาประสิทธิภาพของรัตนะ บัวสนธิ์ (2552) คือ ญาณาทิพย์ วงศ์สุภา (2565) ได้ทำการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบออนไลน์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ร่วมกับการสะท้อนคิด เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ซึ่งถึงความรู้สึกในการกลั่นแกล้งกันบนโลกไซเบอร์ ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่ากิจกรรมการเรียนรู้ในภาพรวมมีประสิทธิภาพเท่ากับ 74.44/75.41 ซึ่งมีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ 75/75

2. จากผลการวิจัย พบว่า ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการวิจักษ์วรรณคดีของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านร่วมกับทฤษฎีรส เพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิจักษ์วรรณคดี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($\bar{x} = 25.91$, S.D. = 1.76) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน อันเป็นผลมาจาก กิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านร่วมกับทฤษฎีรส เพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิจักษ์ วรรณคดี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งสามารถอภิปรายตามขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้ดังนี้

ขั้นที่ 1 สร้างความเข้าใจเบื้องต้นในการอ่าน กล่าวคือ เป็นขั้นที่ครูและนักเรียนได้ร่วมกันสนทนา เกี่ยวกับการอ่านวรรณคดี และรสวรรณคดี จึงทำให้เกิดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ นอกจากนี้การแจ้ง จุดประสงค์การอ่านให้กับนักเรียน ช่วยให้นักเรียนมีเป้าหมายในการอ่านวรรณคดี และการอ่านวรรณคดี ร่วมกับการใช้ทฤษฎีรส ส่งผลให้นักเรียนมีความเต็มตัวไปกับอารมณ์ความรู้สึกของตัวละครและเนื้อเรื่อง นอกจากนี้ยังมีการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ร่วมกันอภิปรายเพื่อสรุปเนื้อหาและวรรณคดี จึงส่งผลให้นักเรียนได้ เสริมสร้างความเข้าใจและซาบซึ้งในวรรณคดีในมิติต่าง ๆ จากเพื่อนร่วมชั้นเรียน

ขั้นที่ 2 เชื่อมโยงประสบการณ์ กล่าวคือ เป็นขั้นที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เชื่อมโยงเหตุการณ์จาก วรรณคดี และรสวรรณคดีตามทฤษฎีรส ผ่านกระบวนการกลุ่ม และการร่วมกันอภิปรายในชั้นเรียน ส่งผลให้ นักเรียนได้เห็นวาทะคดีเป็นเรื่องใกล้ตัว สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นการเสริมสร้างความเข้าใจ วรรณคดีและความซาบซึ้งในวรรณคดีจากการเรียนรู้ในขั้นที่ 1 ให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ขั้นที่ 3 เรียนรู้อย่างมีปฏิสัมพันธ์ กล่าวคือ เป็นขั้นที่นักเรียนได้อภิปรายวรรณคดีในประเด็นต่าง ๆ และทำงานที่ได้รับมอบหมายภายใต้กระบวนการกลุ่มแบบคละความสามารถ ทำให้นักเรียนกลุ่มอ่อนได้เรียนรู้ โดยมีเพื่อนกลุ่มกลาง และกลุ่มเก่ง คอยให้ความช่วยเหลือ จึงส่งผลให้นักเรียนมีความเข้าใจวรรณคดีและ ความซาบซึ้งในวรรณคดีที่ลึกซึ้งขึ้นตามลำดับ

ขั้นที่ 4 ให้และรับข้อมูลย้อนกลับ กล่าวคือ เป็นขั้นที่นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผล การดำเนินงาน โดยเปิดโอกาสให้กลุ่มอื่น ๆ สามารถแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมได้ จากนั้นร่วมกันสรุปผล การอภิปรายในประเด็นต่าง ๆ ตามลำดับ ส่งผลให้นักเรียนได้ร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้และขยายความเข้าใจใน วรรณคดีในมิติต่าง ๆ ให้กว้างขวางขึ้น

ขั้นที่ 5 ทบทวนและเขียนบันทึกการตอบสนอง กล่าวคือ เป็นขั้นตอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ตกผลึก

การเรียนรู้วรรณคดีของตนเองผ่าน Padlet ตามประเด็นต่าง ๆ ที่ครูกำหนด โดยมีครูเป็นผู้ตรวจสอบบันทึกการเรียนรู้ และให้ข้อมูลป้อนกลับเป็นรายบุคคล ทำให้นักเรียนได้เห็นจุดที่นักเรียนทำได้ดี และจุดที่ควรพัฒนา ตลอดจนนักเรียนสามารถเรียนรู้มุมมองในเรียนรู้วรรณคดีของเพื่อน ๆ ในชั้นเรียนผ่านบันทึกการเรียนรู้ Padlet ได้ตลอดเวลา จึงเป็นการเน้นย้ำให้นักเรียนมีความเข้าใจวรรณคดีและซาบซึ้งในวรรณคดีในมิติต่าง ๆ อีกครั้งหนึ่ง

จากการอภิปรายผลของขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ข้างต้น อาจกล่าวได้ว่าเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในชั้นเรียน สามารถแสดงความคิดเห็น มีการเชื่อมโยงกับประสบการณ์หรือชีวิตประจำวันของนักเรียน ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน และนักเรียนได้ตีความกับอารมณ์ความรู้สึกของตัวละครและเนื้อเรื่อง ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีรส จึงทำให้นักเรียนเกิดความสามารถในการวิจักษ์วรรณคดี หลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน ร่วมกับทฤษฎีรส เพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิจักษ์วรรณคดี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 ผลการวิจัยข้างต้นสอดคล้องกับ สอดคล้อง นเรศ ทองอินทร์ (2560) ได้ดำเนินการวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีตอบสนองของผู้อ่านร่วมกับการใช้เทคนิคคำถาม RCA ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยที่ใช้ทฤษฎีรส คือ พิณพนธ์ คงวิจิตต์ (2564) ได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการสอนอ่านอย่างมีศิลปะ โดยใช้ทฤษฎีรสและกระบวนการอ่านวิเคราะห์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะและความผูกพันในการอ่านของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการสอนสามารถพัฒนาความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะของนักศึกษาปริญญาบัณฑิตได้สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. จากการประเมินความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านร่วมกับทฤษฎีรส เพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิจักษ์วรรณคดี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{x} = 4.71$, S.D. = 0.46) ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ ซึ่งสามารถอภิปรายตามลำดับของด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยมากกว่าไปยังด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยกว่าได้ดังนี้ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด อาจเป็นผลมาจากกิจกรรมการเรียนการสอนมีการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้นำประสบการณ์ของตนเองมาเชื่อมโยงกับบทเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อน จึงทำให้นักเรียนเข้าใจในบทเรียนและมีความสามารถในการวิจักษ์วรรณคดีเพิ่มขึ้น ลำดับถัดมาคือ ด้านสื่อการเรียนรู้ อาจเป็นผลมาจากสื่อการเรียนรู้ออนไลน์มีความน่าสนใจ และช่วยส่งเสริมให้นักเรียนสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ออนไลน์กับเพื่อนในชั้นเรียนได้ ส่วนด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ อาจเป็นผลมาจากการที่นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยการนำประสบการณ์ของตนเองมาเชื่อมโยงเข้ากับบทเรียน จึงทำให้รู้สึกผ่อนคลาย และไม่เคร่งเครียด ส่วนการที่นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน ทำให้นักเรียนรู้สึกมีความสุขในการเรียนรู้ ประกอบกับครูผู้สอนเอาใจใส่นักเรียนเป็นอย่างดี จึงทำให้เกิดบรรยากาศที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้สำหรับด้านเนื้อหา อาจเป็นผลมาจากเนื้อหาที่มีความน่าสนใจ ตลอดจนนักเรียนสามารถนำความรู้จากเนื้อหา

ที่ได้เรียนไปใช้ในชีวิตประจำวันหรือการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น แต่เนื้อหาสาระอาจจะยังไม่ตรงตามความต้องการของนักเรียนเท่าที่ควร สำหรับด้านการวัดและประเมินผลเป็นด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด ซึ่งอาจเป็นผลมาจากการวัดและประเมินผลที่ครูผู้สอนวัดและประเมินผล ด้วยการให้นักเรียนปฏิบัติ และใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่อาจจะยังไม่หลากหลายเท่าที่ควรตามความคิดเห็นของนักเรียน

ผลของระดับความคิดเห็นข้างต้น สอดคล้องกับงานวิจัยที่มีการนำทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านมาใช้ คือ สุรัตน์ สมศรี (2566) ได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ด้วยรูปแบบจัดการเรียนรู้การตอบสนองของผู้อ่าน พบว่าความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้การตอบสนองของผู้อ่าน ภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด

6. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. ครูผู้สอนสามารถนำกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านร่วมกับทฤษฎีรส ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดี ในรายวิชาภาษาไทยของนักเรียนระดับชั้นอื่น ๆ โดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษา เพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิจักษ์วรรณคดี

2. ครูผู้สอนสามารถนำกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านร่วมกับทฤษฎีรส ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดี ในกิจกรรมชุมนุมภาษาไทยของนักเรียนระดับชั้นอื่น ๆ โดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษา เพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิจักษ์วรรณคดี

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

1. เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาความสามารถในการวิจักษ์วรรณคดีของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนที่มีที่ตั้งนอกเมืองเท่านั้น ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในกลุ่มนักเรียนในโรงเรียนที่มีที่ตั้งในเมือง เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการวิจักษ์วรรณคดีระหว่างนักเรียนกลุ่มดังกล่าว

2. เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบวัดชนิดอัตนัยสำหรับการวัดความซาบซึ้งในวรรณคดีเท่านั้น จึงอาจไม่สามารถเข้าถึงความรู้สึกเชิงลึกของนักเรียนได้ ดังนั้นจึงควรมีการใช้วิธีการสัมภาษณ์เพิ่มเติมในครั้งต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กุสุมา รักขมณี. (2549). *การวิเคราะห์วรรณคดีไทยตามทฤษฎีวรรณคดีสันสกฤต* (พิมพ์ครั้งที่ 2). ธรรมสาร.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. โรงพิมพ์ชุมนุม

สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). การทดสอบประสิทธิภาพสื่อการเรียนการสอน. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 5(1), 7-20.

- ญาณาทิพย์ วงศ์สุภา. (2565). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบออนไลน์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับการสะท้อนคิดเพื่อเสริมสร้างการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกในการกลั่นแกล้งกันบนโลกไซเบอร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 14(2), 427-445.
- นเรศ ทองอินทร์. (2561). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีตอบสนองของผู้อ่านร่วมกับการใช้เทคนิคคำถาม RCA. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal*, 11(1), 490-504.
- พิณพนธ์ คงวิจิตต์. (2564). การพัฒนารูปแบบการสอนอ่านอย่างมีศิลปะโดยใช้ทฤษฎีรสและกระบวนการอ่านวิเคราะห์เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะและความผูกพันในการอ่านของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต. *วารสารสุทธิปริทัศน์*, 35(4), 1-18.
- พรทิพย์ ศิริสมบุญเวช. (2547). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการตอบสนองต่อการคิดไตร่ตรองของนิสิตระดับปริญญาตรีบัณฑิต (วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
<http://doi.org/10.14457/CU.the.2004.766>
- มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2553). *คู่มือการจัดระบบการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้*. โรงพิมพ์เทียนวัฒนา พรินท์ติ้ง.
- รัตน์ บัวสนธิ์. (2552). *การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการศึกษา*. คำสมัย.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2564). *สรุปผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) ม.3 ปีการศึกษา 2563*. สืบค้นจาก <https://www.niets.or.th/th/content/view/25414>
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2565). *สรุปผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) ม.3 ปีการศึกษา 2564*. สืบค้นจาก <https://www.niets.or.th/th/content/view/25417>
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2566). *ผลการวิเคราะห์ผลการทดสอบ O-NET ชั้น ม.3 ปีการศึกษา 2565 เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน*. สืบค้นจาก <https://www.niets.or.th/th/content/view/25981>
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2567). *ผลการวิเคราะห์ผลการทดสอบ O-NET ชั้น ม.3 ปีการศึกษา 2566 เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน*. สืบค้นจาก <https://www.niets.or.th/th/content/view/26334>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2548). *แนวทางการอ่านวรรณคดีและวรรณกรรมเล่ม 3*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2550*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สุรัตน์ สมศรี. (2566). การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ด้วยรูปแบบจัดการเรียนรู้การตอบสนองของผู้อ่าน เปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านอย่าง

มีวิจารณ์งานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. วารสารสังคมศาสตร์วิจัย, 14(1), 130-146.
อารมณ์ ใจเที่ยง. (2553). หลักการสอน (ฉบับปรับปรุง). โอเดียนสโตร์.